

Święto Pesach upamiętnia noc, kiedy Izraelici opuścili Egipt – miejsce swojej niewoli. W ostatni wieczór przed wyjściem z *Eretz Mitcrain* (z j. hebrajskiego „ziemia egipska”), zgodnie z nakazem Bożym mieli oni spożyć wieczerzę, której najważniejszym daniem był baranek (II Mojż 12:3–11). Każdy Izraelita miał oznaczyć drzwi swojego domostwa krwią zabitego w tym celu baranka.

Święto Paschy (hebr. פסח – Pesach, przejście) przypada w tym roku 14 dnia miesiąca Nisan kalendarza żydowskiego (3/4 kwietnia) po zachodzie słońca. Jest ono ściśle związane z następującym bezpośrednio po nim 7-dniowym Świętem Przaśników i traktowane jako całość. Od czasu, kiedy zbudowano Świątynię w Jeruzalem, Pascha stała się jednym z tzw. świąt pielgrzymich (hebr. „szalosz regalim”) (V Mojż. 16:16, II Mojż. 23:14-17, 34:23).

Bardzo ważne było, aby nie zaniechać żadnego ze szczegółów związanych z wyborem tego baranka. Między innymi, miał to być baranek bez żadnej skazy, a na sprawdzenie tego były aż 4 dni (II Mojż. 12:3-6).

Ponadto Bóg ściśle wyznaczył sposób jego przyrządzenia, a nawet spożycia (II Mojż. 12:8–11). Dlaczego było to takie ważne? W wymiarze ówczesnych wydarzeń, chodziło o ocalenie życia pierwotnych, ponadto podkreślało wagę odzyskania wolności. To wystarczyło, aby każdy Izraelita z bojaźnią dostosował się do tych wszystkich szczegółowych przepisów, łącznie z zaznaczeniem krwią swoich odrzwi.

A krew ta będzie dla was znakiem na domach, gdzie będziecie. Gdy ujrzę krew, ominę was, i nie dotknie was zgubna plaga, gdy uderzę ziemię egipską. Dzień ten będzie wam dniem pamiętnym i będziecie go obchodzili jako święto Pana; będziecie go obchodzili przez wszystkie pokolenia jako ustanowienie wieczne. (II Mojż. 12:13–14)

Od wielu wieków w te świąteczne dni corocznie powtarza się i wspomina historię wyjścia z Egiptu podczas uroczystej wieczerzy. Nazywa się ona seder (porządek), ponieważ odbywa się według ściśle określonego rytuału, opisanego w Hagadzie – księdze, którą odczytuje się podczas wieczerzy. Uroczysta wieczerza odbywa się nie tylko w ściśle ustalonym porządku, ale też na stole znajdują się określone potrawy. Oprócz macy – głównego symbolu święta, są tu gorzkie zioła (maror – najczęściej jest to chrzan), przypominające gorycz niewoli, karpas – czyli natka pietruszki, upieczone jajko i zeroa (kawalek pieczonego mięsa z kością) na pamiątkę ofiar składanych niegdyś w Świątyni, a także charoset – mieszanina utartego jabłka, mielonych orzechów i wina, sporządzona na podobieństwo zaprawy wyrabianej przez niewolników faraona. Na stole stoi kielich z winem przeznaczony dla proroka Eliasza. W wielu domach obok kielicha dla Eliasza ustawia się kielich z wodą na pamiątkę prorokini Miriam. Każde dziecko i każdy dorosły uczestnik sederu w każdym pokoleniu ma się poczuć tak, jakby to on osobiście został wyzwolony z niewoli egipskiej, a zarazem ma pamiętać o niewoli egipskiej – tak, jakby on był niewolnikiem w Egipcie za czasów faraona. Jest to wielka lekcja empatii, a także solidarności i umacniania więzi międzypokoleniowej.

Żydowski mędrca piszą, że macę wolności lud spożywa nie dlatego, że został wybawiony z Egiptu, ale raczej dlatego, że został wybawiony w Egipcie.¹ Oznacza to, że celebrowanie sederu

¹ Talmud Babiloński, traktat Pesachim 116b

nie tyle wyraża rzeczywiste zbawienie, co wiarę w Słowo Boże, w obietnicę daną ludowi przez Wszechmogącego, iż będzie zbawiony. Dlatego Pesach nie tyle jest świętem zbawienia, co wiary w zbawienie. Zachęca nas to do modlitwy o synów i córki Abrahama, którzy będą uczestniczyć w świątecznych wieczerzach sederowych, aby odmawiając dwunastowieczną modlitwę Majmonidesa, Ani Ma'amin: „Wierzę pełnią wiary w przyjście Mesjasza, i nawet jeśli się opóźnia, będę oczekiwać na niego każdego dnia, dopóki nie przyjdzie”, wielu z nich rychło doznało błogostwieństwa rozpoznania Go w osobie Jezui z Nazaretu. *Jeśli więc Syn was wyswobodzi, prawdziwie wolnymi będziecie.* J 8:36

Dziś wiemy, że każdy szczegół ówczesnej Paschy wybiegał w daleką przyszłość, gdyż Baranek paschalny obrazował Zbawiciela – Baranka Bożego (Jana 1:29). Stąd bezwzględne zalecenia: aby baranek był bez skazy (II Mojż. 12:5, porównaj z Hebr. 9:14), aby nie łamano żadnej jego kości (II Mojż. 12:46, porównaj z Jana 19:36) oraz aby jego krwią oznaczyć drzwi swojego domostwa na znak wiary, iż ta krew ocala życie (II Mojż. 12:22–23, porównaj z Rzym. 5:9).

Wjazd Jezusa do Jerozolimy dokładnie 10 dnia miesiąca Nisan symbolizował, że On jest prawdziwym barankiem paschalnym. I tak jak baranek ofiarowany na ołtarzu w Świątyni był sprawdzany przed Paschą, tak i Jezus był poddany sprawdzeniu przez „arcykapłanów i uczonych w Piśmie” w tych dniach (Mat 21:23–27; Mat 23) i nie znaleziono w nim żadnej winy (Jan 19:4; 1 Piotr 1:18–21), co potwierdziło, że był godny, aby być ofiarowanym jako zadośćuczynienie za nasze grzechy.

Istnieje jeszcze szereg innych proroczych obrazów wskazujących na Zbawiciela. Przed Świętem Paschy należało usunąć z domostw wszelki zakwas (w j. hebrajskim „chamec”) (II Mojż. 12:15,19 13:7). Zakwas symbolizuje grzech, obtudę, złość i przewrotność (Łuk. 12:1, I Kor. 5:7–8, Gal. 5:9). Chleb pozbawiony zakwasu (upieczony z ciasta zarobionego wyłącznie z wody i mąki, bez drożdży) – maca, spożywany w Święto Paschy oraz pozostałe 7 dni Święta Przaśników, miał symbolizować bezgrzeszne ciało Chrystusa.

Bardzo interesującymi spostrzeżeniami na ten temat podzielił się naczelny rabin Polski Michael Schudrich. W jednym z wywiadów na temat święta Pesach powiedział on: „Maca reprezentuje skromność, natomiast chamec – arogancję”.² „Jednak nie chodzi tylko o przygotowania w świecie materialnym. Ważne jest również poszukiwanie duchowego chamecu. Czym jest chamec? To produkt procesu fermentacji ziarna, podczas którego ziarenko puchnie i staje się o wiele większe, okazalsze. Maca reprezentuje skromność, natomiast chamec – arogancję”, podkreśla naczelny rabin Polski. „Mimo to, różnica między macą i chamecem jest niewielka. Oba wytwarza się z tych samych składników: mąki i wody. Po osiemnastu minutach mąka i woda stają się chamecem. Po siedemnastu minutach, to jeszcze ciągle jest maca. Różnica to tylko jedna minuta. Przygotowując się do Pesach, teraz bardziej niż kiedykolwiek, musimy znaleźć chamec zgromadzony w naszych domach, ale, co równie ważne, a może i nawet ważniejsze, musimy znaleźć wewnętrzny chamec w naszych duszach”, dodaje rabin.

W tym kontekście, niezwyklego znaczenia nabierają dla nas słowa apostoła Pawła, który w I Liście do Koryntian 5,6-8 mówi: „Nie macie się czym chlubić. Czy nie wiecie, że odrobina kwasu cały zaczyn zakwasza? Usuńcie stary kwas, abyście się stali nowym zaczynem, ponieważ jesteście przaśni; albowiem na naszą wielkanoc jako baranek został ofiarowany Chrystus. Obchodźmy więc święto nie w starym kwasie ani w kwasie złości i przewrotności, lecz w przaśnikach szczerości i prawdy”.

W czasie uroczystej wieczerzy (tzw. wieczerzy sederowej) pije się cztery kielichy wina, które symbolizują wolność i szczęście. Każdy kielich ma swoją nazwę i oznacza cztery obietnice Boże:

1. **Wyprowadzę** (*hoceti*) was spod ciężaru robót w Egipcie.
2. **Wyratuję** (*hicalti*) was z niewoli.
3. **Wybawię** (*gaalti*) was okazując wielką moc i wielkie wyroki.

² www. <http://religie.wiara.pl/>

4. **Wezmę** (*lakachti*) was dla siebie jako naród, będę dla was Bogiem.

(II Mojż. 6:6-8, porównaj w przekładzie Biblii Gdańskiej i Biblii Tysiąclecia)

Znając porządek wieczerzy sederowej, można wywnioskować, iż Jezus wypowiedział słowa zapisane w Ewangeliach (Mat. 26:26–29, Łuk. 22:15–20) właśnie przy trzecim kielichu, „kielichu zbawienia”.

To doroczne święto, upamiętniające wyjście z Egiptu i ocalenie pierworodnych wskazuje na doniosłe wydarzenia z udziałem Mesjasza – Baranka Bożego, a ostatecznie wskazuje na zbawienie.

Święto Pesach nazywane jest też dniem ocalenia pierworodnych, ponieważ baranek paschalny był ofiarą wykupu za ocalonych pierworodnych.

I powiesz do faraona: Tak mówi Pan: Moim synem pierworodnym jest Izrael. Mówię do ciebie: Wypuść syna mojego, aby mi służył. Jeśli będziesz się wzbraniał od wypuszczenia go, Ja zabiję twego syna pierworodnego. II Mojż. 4:22-23

Patrząc więc w szerokim kontekście znaczeniowym tych słów, możemy śmiało wywnioskować, że Baranek Boży okazał się wykupem za życie Jego pierworodnego syna – Izraela.

Dlatego Apostoł Jan napisał:

On ci jest ubłaganiem za grzechy nasze, a nie tylko za nasze, lecz i za grzechy całego świata. I Jana 2:2, porównaj z Rzym. 1:16

Ewangelista Jan, mówiąc, że jest On wybawieniem za grzechy nasze ewidentnie mówi tutaj o „całym domu Izraela”, do którego to w pierwszej kolejności przyszedł Mesjasz – Baranek Boży Jezua. Jednakże już w tym słowie zawarta jest wspaniała obietnica mówiąca o tym, że Baranek Boży stał się także wybawieniem za grzechy całego świata.

Biblia często mówi o pierworodnych oraz o pierwocinach plonów, które zawsze miały być poświęcone Bogu (II Mojż. 13:2, 34:19). Oczywiście przede wszystkim ma to znaczenie w odniesieniu do Jezusa, jako pierworodnego Syna Bożego (Kol. 1:15), pierworodnego z umarłych (Obj. 1:5), ale w dalszym kontekście odnosi się do Izraela (Oz. 11:1).

Rozumienie symboliki tych świąt w odniesieniu do Mesjasza, to uzmysłowienie sobie, że tym Barankiem paschalnym jest nasz Zbawiciel. Pozwala to odczuwać całą pełnię i istotę przestania, która w tym święcie jest skierowana do całej ludzkości – skoro Baranek Boży gładzi grzech całego świata (Jana 1:29).

Niektórzy uważają jednak, że Pascha jest świętem typowo żydowskim, a chrześcijanie powinni obchodzić Pamiątkę Wieczerzy Pańskiej, którą ustanowił Jezua (Jezus). Oczywiście, można byłoby „okroić” całą wieczerzę sederową i wznieść tylko trzeci kielich oraz spożyć symbolicznie kawałek macy. Jednakże ukryta głębia całej wieczerzy sederowej zaskakuje ilością elementów mesjańskich.

Przykładem może być poszukiwany po wieczerzy afikoman (schowany na jej początku kawałek macy), który symbolizuje ukryte na czas śmierci ciało Mesjasza, a jego odnalezienie – ujrzenie Go zmartwychwstałego. Ponadto, elementy mesjańskie można też odnaleźć w rozważaniu wyjścia z niewoli (Egiptu, który obrazuje niewolę tego świata oraz pęta grzechu), przedstawionej jako smak gorzkich ziół i słonej wody – też zniewolenia.

Każde święto Pesach jest wyjątkowym doświadczeniem. To święto daje nam szansę na spojrzanie wstecz, i przeanalizowanie naszego życia, określenie tych rzeczy, które niepotrzebnie ograniczają nasze szczęście i zdolność do czynienia dobra. Możemy zdać sobie sprawę z możliwości bardziej zwycięskiego życia tym bardziej, iż wiemy, że za nasze wyzwolenie dokonała się doskonała ofiara Baranka Bożego Jezui.

Piotr Borek